7de Jaargang. Curacao den 28n Juni 1890 N° 339

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50. voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.
UITSLUITEND AGENT VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50 cada regel mas fl. 0,07½.

EEN HERDERLIJKE BRIEF
DER
bisschoppen van Brazilie.

———o———

Onze lezers herinneren zich wellicht dat de nieuwe republiek Brazilië in het begin van dit jaar een dekreet heeft uitgevaardigd, waarbij aan alle godsdienstige gezindten dezelfde vrijheden werden verleend en tevens de scheiding van Kerk en Staat werd geproclameerd.

De telegraaf en de couranten-berichten hebben kort na die dagen gewag gemaakt van het gewichtig manifest, dat de gezamenlijke bisschoppen daarop in het licht gegeven hebben. Sinds echter mochten wij daarvan niets meer vernemen, totdat ons dezer dagen, zoo niet het geheele document, dan toch een uitgebreid overzicht en beoordeeling daarvan in handen kwam, dat wij de moeite waard achten onder de oogen onzer lezers te brengen. Het stuk is voor de toekomst van den katholieken godsdienst in de jonge republiek Brazilië van het hoogste belang.

In den aanvang van hun schrijven verklaren de bisschoppen, dat de crisis, die op den val van Dom Pedro volgde, vol gevaren en onoverzienbare gevolgen is: het geldt hier een vraag op leven of dood: het nieuw Brazilië leeft, als het zijn grondslagen vestigt op den godsdienst: het valt, als het dit niet doet.

Dan worden naar aanleiding van bovengenoemd dekreet drie vragen door de bisschoppen voorgelegd en beantwoord. Zij onderwijzen hun kudde, wat deze te denken en te houden heeft omtrent de scheiding van Kerk en Staat; omtrent de gelijke vrijheid van godsdiensten in dat dekreet geproclameerd en leeren haar wat zij te doen heeft in de omstandigheden, die de Katholieke Kerk nu in Brazilië beleeft.

Sprekende over de scheiding van Kerk en Staat wijzen zij heen naar de beginselen der Katholieke Kerk, die de vereeniging dezer beide machten altijd als het ideaal beschouwt, dat zij tracht te bereiken. Die vereeniging vordert van de eene zijde rechtstreeks een goede verstandhouding, een overeenkomst, een concordaat tusschen de Kerk en Brazilië, dat door de bisschoppen aangeprezen wordt: maar zij weert van de andere zijde alle inmenging van den Staat in Kerkelijke zaken: wat in hetzelfde schrijven afgekeurd en verworpen wordt. Daarom veroordeelen de bisschoppen het dekreet van den 7en Januari, vooral in zijn theoretisch gedeelte, waarin de scheiding van Kerk en Staat wordt geformuleerd.

Hetzelfde dekreet verleent aan alle godsdiensten dezelfde vrijheid. Terwijl zij over dit punt uitweiden, spreken de bisschoppen een taal, die diep in het hart grijpt. Zij herinneren aan het gewichtig deel, dat de geestelijkheid nam in de wording en vorming van het volk van Brazilië, en bij de herinnering aanschouwen zij met droefheid, hoe de katholieke kerk eensklaps vernederd en op ééne lijn gesteld wordt met al de onzinnige sekten, die vreemde landverhuizers van alle oorden der wereld daar in de laatste dagen hebben ingevoerd. Zij wijzen op de diensten door de katholieke kerk in Brazilië bewezen, op de oudheid van haar onbetwistbare rechten, op de talrijkheid der katholieken: zij doen een beroep op de wet der meerderheid, die overal en in alle zaken wordt toegepast, behalve wanneer het den godsdienst geldt. Toch erkennen de bisschoppen, hoewel zij de leer der Kerk op dit punt niet verbloemen, dat de praktische toepassing dier leer verschillen kan. Wat er in Brazilië gebeurt, beschouwen zij als uitwerkselen der europeesche revolutie en als de ontwikkeling van den rationalistischen geest, die vijandig is aan de Kerk. „In den toestand waarin wij verkeeren, zeggen zij, mogen wij geen bescherming, geen gunst verhopen; zoolang de natie, met de wijsheid welke, naar wij van God afbidden, bij haar beraadslagingen zal voorzitten, de grondslagen nog niet gelegd heeft onzer nieuwe constitutie. Slechts één zaak hebben wij te zeggen: wij moeten van de vrijheid, die het bestuur der Republiek ons nu toekent, een goed gebruik maken; omgorden wij ons met geduld, slaan wij onze armen om het kruis en stellen wij te meer ons vertrouwen in den bijstand des hemels, naarmate aardsche hulp ons meer ontbreekt. Vatten wij nieuwen moed, zoeken wij den geest van liefde, ijver en opoffering te verlevendigen en met opgewektheid te arbeiden aan het groote en dubbele werk, dat ons is opgelegd: den herbloei te bevorderen van Kerk en Vaderland. De Kerk kent het geheim der groote maatschappelijke veranderingen ten goede. De zucht, die uit den opgereten boezem dier bedroefde moeder opstijgt, is de adem Gods; zij is het leven.—En het oog gericht op het beeld dier bedroefde moeder, gaan zij voort: „Nu men een nieuw bestuur wil stichten op de puinhoopen der monarchie, nu men een groot werk wil voltrekken: de vernieuwing eener maatschappij, nu verwijdert men zich van U, o gezegende Moeder, nu verbreekt men elk verband met U, nu wil men niet luisteren naar de lessen der eeuwige wijsheid, die van uw lippen vloeit; toch moogt gij minstens nog vrij ademhalen!"

„De vrijheid der katholieke Kerk, dat is het gewichtigste vraagstuk, geliefde Broeders, dat ooit in de christelijke eeuwen behandeld is. Zwijgen wij verder over de wonde, die aan de Kerk in ons vaderland geslagen is. Zij had recht op bescherming en vrijheid: men heeft haar het eerste ontnomen; wij hebben daar geen reden toegegeven; maar het is een feit helaas! en Brazilië is geen katholieke mogendheid meer!"

Ontegensprekelijk is de vrijheid der Kerk een onwaardeerbaar goed, zóó groot en kostbaar dat zij dit zonder ophouden in haar liturgie van God afsmeekt. Voor die vrijheid hebben duizenden martelaren hun bloed gegeven; voor haar streden de apostelen, de bisschoppen, de leeraren, de belijders. Geniet de Kerk dus geen bescherming, zij eischt voor al haar kinderen de vrijheid.

Daarenboven is bescherming niet altijd gewenscht: onder schijn van bescherming is menige slag toegebracht.

Met name was de bescherming der Monarchie in Brazilië er eene, die de Kerk drukte. Die bescherming bestond in een aanhoudend ingrijpen in de kerkelijke macht: in een afdwingen van allerlei voorrechten; in het onbezet laten der bisschoppelijke zetels, terwijl de verweduwde kerken smeekten om een herder en menige ziel te gronde ging. Het was een goedkeuren en versterken van misbruiken, die onheil en verwoesting brachten over de heilige plaats; een ijzeren hand die drukte op de religieuze instellingen, die het opnemen van nieuwe leden tegenhield en, als de laatste monnik gestorven was, eensklaps neerviel op het godgewijd erfgoed, dat men *de doode hand* heette. Die bescherming ontaardde zelfs in vervolging. En met schaamte en droefheid heeft de Kerk van Brazilië het aanschouwd, hoe twee harer bisschoppen als ellendige misdadigers veroordeeld werden tot water putten en straten reinigen gedurende vier jaren lang omdat zij de vrijheid van het katholiek geweten verdedigd hadden, tegen de overmacht van cesarisme.

Daarom achten de bisschoppen het gelukkig, dat door het dekreet het patronaat van den staat over de Kerk waarop hij zelfs geen recht had, afgeschaft is. En wijl het dekreet zóó is opgesteld, dat er aan de katholieke Kerk een vrijheid wordt gelaten, als waarin zij zich onder de monarchie nimmer verheugen mocht, zoo drukken de bisschoppen den wensch uit, dat de dekreetsbepalingen getrouw mogen nageleefd, oprecht ten uitvoer gelegd worden zonder openlijke of bedekte beknibbelingen; dat men onder titel van verwereldlijking den godsdienst en zijn bedienaren niet uit hun positie verjage.

FEUILLETON.

Tiddo Winnengha

1277.

IV.

Continuación i Conclusión.

Atrobé a trascurrí hopi anja.

Aunké Tiddo a keda fiel na su huramento impío, sin embargo algún propietario i aldeanonan, riba súplica dje religiosonan vecino, a cooperá porfin huntoe coe otro frailenan, i nan repará e dyknan di Eems. Hinter Reyderland tabata florecé di nobo; Jansum i Reyde a bolbé lamantá fó di nan ruina, i ademas di nan cas i nan hermoso torenchi, nan tabata adorná awor coe convento dje monhenan kòe a socorré nan asina desinteresadamente. Toer coenucoenan ta cargá di fruta i na posesión di numerosa bestia productiva; cabez di cerronan ta enganlaná coe verdura i toer cos ta demoestra reino di prosperidad i di fortuna. E inundación fatal ta te ainda den cordamentoe dje habitantenan, ma solamente den memoria dje ancianonan koe sâ conta nan jioenan lo ke nan a yega di sufri den e calamidad, i relación dje aventuranan dolorosa tabata rancá semper un lagrima di nan wowo.

Ta nochi i e monhenan di Convento Palmaer na Reyderland ta disfrutando dje sonjo di prima nochi riba nan cama dura. Ma apenas horloge di torenchi a caba di bati 11 ora, koe un frater a caminá pasá delanti di toer celda (kamber chikitoe) i coe un voz medio duroe, él tabata repitiendo:

"¡ *Oremus pro morientibus* !" (Larga nos rezá pa nan koe ta na agonia)

I silenciosamente bo por a mira sombra pretoe dje monhenan travesá e corredor, i mira nan desaparecé penetrando den kamber di enfermonan.

Ayí meimei dje cuarto tabatin un cama habri, i riba dj' éle un hende agonizando. Na pia dje cama un hoben monhe ta pará coe cruz i dos vela bendita na cada banda. Ora toer e monhenan a drentá, nan a tira un vista curiosa riba e enfermo, i na círculo nan a arrodiljá, mientras e superior i e frater enfermero tabata atendé e moribundo. Un partida di panja susji ta tirá den un hoeki. E gran lampi di koper meimei di boveda ta plamando un luz color di sanger riba e cama di morto. Atá ayí droemi un homber di aspecto triste, cubri coe un cuero transparente; su manoenan enflakecida ta cruzá riba su pecho koe ta subi baha. Silencio di mas profundo ta reiná.

E enfermo a fregá su manoenan, él a primi nan riba su pecho i coe un voz medio ahogá él a grita.

"¡ Jesús crucificado, tené misericordia coe mi pober alma!"

—"¡ Confiá, mi jioe!" e superior a respondéle yen di dulzura: "Dios no kier morto di pecador, ma koe nan converti i nan bibá."

—"¡ Ai, mi picarnan ta muchoe grandi!" .... e estranhero enfermo a contestá desesperadamente, mientras él a bira un banda.

—"¡ Mi bon jioe! Senjor Jesus wardá bo di semehante cordamentoe..........
Mira com El a conduci bo te aki na porta di nos convento, pa aki bo por confesá bo culpanan i bo por prepará bo pa moeri. Bo ta completamente administrá; ¿kiko bo kier más? Nos Salvador dibino a habri pa bo fuente di su amor inagotable, El a baha den bo alma, afin koe bo separá dje vida aki den Su amistad i den Su gracia."

—"¡ Respetable tata!" e enfermo dici yorando; "bo ta papia asina, pasobra bo no conocé mi........"

—"Ta verdad, mi no conocé bo;" e superior a contestéle coe amabilidad; "ma mi ta gradici el Senjor di cieloe i tera, koe El a haci bo bin batí na nos porta, afin koe aki den Su santa cas bo exhalá bo último suspiro. Bo ta nos roeman awor; i atá nos toer na rodilja rondó di bo, pa nos recomendá bo na Mama di Senjor."

E ora ayi e enfermo a haci un esfuerzo pa él lamantá, ma e frater enfermero mester a sostenéle. Coe vista atolondradá él a keda ta mira rond, manera kende koe ta conta número dje cabeznan coe corona pelá. Porfin él a concentrá última forzanan di su vida, pasobra su wowonan a keda ta brilljá i nan a keda fihamente ta mira e crucificado; palidez di morto a troca pa un color medio rosá; él a hizá su manoe na dirección dje superior koe a keda ta observá toer e movimientonan ayi yen di ansia, i él dici coe un vos ronca, ma fuerte i clá:

—"¡ Nó! mi no por warda silencio más; koe mi suerte sirbi toer otro di ehemplo.... Mi a despreciá súplica di infeliznan; mi a tribi revoltá contra Dios,

Ten slotte brengen zij de beginselen nog in herinnering, die de Kerk immer geleid hebben in haar houding tegenover de burgerlijke macht. „Allen mogen het weten, zoo besluiten zij, wij scheiden onze liefde tot den godsdienst niet van onze liefde tot het vaderland, die beide uit dezelfde bron voortvloeien, d. i. uit God. Door dien dubbelen band zullen wij immer innig verbonden zijn...... Vereenigen wij dan onze pogingen, om die vereeniging tot stand te brengen. De Kerk zal geen breuk veroorzaken. Dat de Staat op zijn gebied blijve en de hand niet aan Haar sla. Verre van onmin te stichten zal dan de invloed der Kerk den Staat heilzaam zijn; haar kinderen zullen tot de beste burgers behooren, die zich met de meeste liefde toewijden aan het algemeen belang, die met den grootsten moed bloed en leven zullen geven voor de vrijheid van hun vaderland."

Dat is de edele taal der bisschoppen van Brazilië. Moge de nieuwe republiek dat woord begrijpen, die houding der katholieke geestelijkheid op prijs stellen en er een beweegreden te meer in vinden, om de vrijheidsbeginselen oprecht toe te passen, die zij in haar dekreet van den 7[en] Januari heeft afgekondigd.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Bij gouvernements beschikking dd. 24 dezer N°. 533, is:

1°. Aan den Heer P. U. Croes, eervol ontslag verleend als districtmeester van het 3e. district op het eiland *Aruba*, en

2°. benoemd als zoodanig, de Heer H. E. Maduro.

Aan het algemeen wordt bekend gemaakt, dat van af heden, dagelijks van zonsop- tot zonsondergang aan weerszijden van de haven bij de brug "*Koningin Emma*" van wege den concessionaris pontjes zullen gereed liggen, waarvan, gedurende den tijd dat de brug geopend is, kan worden gebruik gemaakt op dezelfde voorwaarden, welke voor de voetgangers over de Brug zijn vastgesteld.

Lijst van brieven die onbestelbaar zijn bevonden:

Aurelio Capitaine, Juan M. Curiel, Sobers Chistopher, Luis Dominguez, Reneta Dacosta, Martina Escolastica, Maria Gomez, Matias Garcia, Rosa C. Heureaux, Manuel M. Jansen, Dolores Guerrero de Lacorno, Manuel E. Marten, J. B. North, Renira Peterson, Priceri, Sarah L. P. viuda Senior, Pedro Van Uiter, Teresa Williams, Andrilleta Willemos.

In het klooster der Eerw. Zusters Franciscanessen aan de Overzijde overleed den 25 Juni ll. de Eerw. Zuster Agnes, in de wereld Ida, Jeannette Van Vlijmen.

Zij werd den 10 Maart 1823 te 's Hertogenbosch geboren en trad op achttienjarigen leeftijd in de Congregatie der Franciscanessen te Roosendaal. Reeds het volgend jaar zag de jeugdige novice haar innig verlangen vervuld: naar eene missie te mogen vertrekken, om zich daar toe te wijden aan de opleiding der jeugd. Den 12 Januari 1843 landde zij te Curaçao.

Van dien dag af, tot weinige dagen voor haar verscheiden offerde zij zich onvermoeid voor haar levensdoel op. Bijna 50 jaren lang, terwijl haar ijver haar zwakke lichaamskrachten ondersteunde, arbeidde zij voor de jeugd en leefde te midden der kinderen, die haar omringden, gelukkig zoo zij slechts een enkel aan het bederf der omgeving kon ontrukken. Zoo heeft zij bij het onderwijs, dat zij gaf, ook in menig jeugdig hart vruchtbare zaden van deugd gestrooid, die hoewel jaren lang door de hartstochten verstikt, toch later ontkiemden, opwiezen en rijke vruchten voortbrachten.

En niet slechts tot de jeugd bepaalde zij haar arbeid. Wanneer de afmattende schooluren verstreken waren, vond men haar dag aan dag in een kring van volwassenen, die zij de eerste beginselen van den katholieken godsdienst inprentte. Welk een Gode behagelijk werk zij daarmede verrichtte en hoezeer zij het beperkt aantal priesters daarmede te hulp kwam, bevroedde de nederige Sœur Agnes zelve niet. Maar menige Curaçaosche vrouw dankt het naast God aan haar dat zij het pad der zonde verlaten heeft en den weg der deugd is opgegaan.

Nu geniet de eenvoudige, edele ziel haar loon bij God. Naar Gods belofte zal zij in de eeuwigheid blinken als een schitterende ster. Moge zij in den hemel het haar dierbare Curaçao gedachtig en het ten voorspraak zijn!

Op denzelfden dag vierde de Eerw. Zuster Gilberta met de kinderen der meisjesschool te Pietermaai haar 25-jarig professiefeest. Na de gezongen H. Mis tot haar welzijn opgedragen en ook bijgewoond door de ZEW. Mère Francisca, Overste der Franciscanessen op Curaçao, werd zij plechtig in het versierde schoollocaal ontvangen, waar de kinderen haar een allerliefst liedje toezongen en in toepasselijke toespraken hun vreugde en dankbaarheid te kennen gaven.

De dag werd verder genoeglijk doorgebracht en zal nog lang bij de jeugd van Pietermaai in herinnering blijven.

BUITENLAND.

Rome. — Daar de Britsche regeering den wensch heeft uitgedrukt, behalve kardinaal Howard, die sedert langen tijd ziek is, nog een ander prelaat van Engelsche nationaliteit te Rome gevestigd te zien, heeft de H. Stoel het kabinet van St. James doen weten, dat een hooggeplaatst geestelijke, behoorende tot de Britsche aristocratie, binnen kort tot kardinaal zal benoemd worden.

— In het dal van Pompeji is, onder leiding van den vermaarden pater Denza S. J., een meteorologisch goodinamisch-vulcanologisch observatorium ingehuldigd, nadat het door den bisschop van Ischia gewijd en onder bescherming der H. Maagd gesteld was. Het observatorium is prachtig ingericht en van de nieuwste wetenschappelijke werktuigen voorzien. Bij de opening is door den geleerden Napolitaan De Kessi eene schitterende rede gehouden.

— De Regeering heeft het voornemen, het aan de familie Garibaldi behoorende eiland Caprera te koopen voor een millioen lire: het stoffelijk overschot van den generaal zou dan naar Rome worden overgebracht.

— Te Genua is een ambtenaar bij de genie gevangen genomen wegens het ontvreemden van de verdedigingsplannen van Genua en kustgebied. De plannen waren namens hem aangeboden aan den Duitschen gezant te Rome, door wien ze, mogelijk omdat hij er niets aan had — aan de Regeering werden gerestitueerd.

Spanje. — De Senaat heeft definitief het ontwerp, tot invoering van het algemeen stemrecht, goedgekeurd.

— De minister van financiën heeft in de kamer, bij de behandeling der begrooting, gezegd, dat de uitgaven met 1,663,400 pesetas vermeerderd worden; terwijl hij tevens de kamer in kennis stelde met het koninklijk besluit tot uitgifte van 100 millioen schatkist-obligatiën.

— De parlementaire commissie, die voor eenigen tijd is samengesteld voor een ontwerp tot invoering van sociale hervormingen, heeft ter vereenvoudiging van haren arbeid zich in 5 afdeelingen gesplitst, die elk de volgende quæstiën zullen onderzoeken: 1. verbetering van de arbeiderswoningen; 2. gezonde toestand der fabrieken en werkplaatsen; 3. beteugeling van het vervalschen der levensmiddelen en van maten en gewichten; 4. bevordering van onderling hulpbetoon en associatie; 5. vestiging van gemengde jury's tot het uit den weg ruimen van geschillen tusschen patroons en werklieden.

—Te Madrid is een comité gevormd voor de feestelijke herdenking in 1892 der ontdekking van Amerika. Dit 4e eeuwfeest zal in Spanje worden gevierd te Madrid, Valladolid, Palos, la Rabeda en Huelva. Het comité zal handelen in overeenstemming met het gouvernement, en het zal ook de medewerking inroepen van de Spaansch-Amerikaansche republieken, voornamelijk om te Madrid eene tentoonstelling te houden.

Egypte. — Emin-pacha heeft uit eigen middelen plantages in de omstreken van Bagamoyo doen aanleggen, waar vooral aan de cultuur van boomwol en olijven de hand wordt gehouden. Vroegere volgelingen, thans te gebrekkig om andermaal eene expeditie mede te maken, heeft hij daar als opzichters aangesteld. Aangaande majoor Wissmann wordt gemeld, dat het hem gelukt is, Simbotza, het invloedrijkste stamhoofd in Ueambara over te halen, zich onder Duitschlands bescherming te stellen. Te Lenea, waar nog een flink garnizoen ligt, hebben de militairen eene tabaksplantage aangelegd; een aantal velden zijn met Sumatrabladen beplant.

Griekenland. — De berichten van Creta luiden niet zeer gunstig. De christenen te Canea, hadden den gouverneur-generaal verzocht, een einde te maken aan de buitensporigheden en rooverijen der Turksche soldaten. Chakir beloofde, dat hij zou doen, wat hij kon. Algemeen wordt geloofd, dat Ibrahim, de bevelhebber der troepen, en andere hooggeplaatste Turken voor den tegenwoordigen toestand verantwoordelijk zijn. Zij dwarsboomen den gouverneur-generaal, en door hunne fanatieke geloofsgenooten ondersteund, maken zij de zaak hoe langer zoo erger.

Portugal. — Bedroevende berichten zijn ontvangen omtrent het lot van 2 Afrikaansche expedities, eene naar het westen en eene naar het oosten. Te Bihé, bezuiden Angola, is het niet gelukt, de tegen Portugal door Engelschen invloed waarschijnlijk in verzet gekomen bevolking tot onderwerping te brengen, ten gevolge waarvan de Gouverneur zelfmoord heeft gepleegd, en bij het Nyassa-meer, in het oosten, is de expeditie Valladin door inboorlingen aangevallen en vermoord.

Turkije.—In Staatkundige kringen wordt nog al gewicht gehecht aan de dringende vertoogen, waarmede in den laatsten tijd de Russen trachten het achterstallige gedeelte der Turksche oorlogsschuld alsnog binnen te krijgen. De financieele toestand der Porte is al te goed aan het Kabinet van St. Petersburg bekend, dan dat men niet in deze pogingen, om geld te krijgen, waar men van te voren weet, dat het niet zit, eene andere verborgen bedoeling zou moeten zoeken, en het is zeer duidelijk, dat Rusland op deze wijze het in Constantinopel verloren terrein hoopt te herwinnen. Pessimisten willen in dit voortdurend manen reeds een voorlooper zien van het lang verwachte meer actieve optreden der regeering van den Czaar in het Oosten.

— Op de Roode Zee, in den omtrek van de Golf van Aden, wordt nog steeds een afschuwelijke slavenhandel gedreven. Deze slavenhandel is veel erger dan die, welke tusschen de Oost-Afrikaansche kust en de Perzische Golf wordt gedreven. De volwassen slaven, die over de Arabische Zee worden gevoerd, vinden doorgaans een tehuis, waar zij goed behandeld en verzorgd worden; maar op de Roode Zee wordt handel gedreven in kinderen, die in Abissynië of ten zuiden daarvan worden opgepakt, om te Jeddah en elders verkocht te worden voor de ergerlijkste doeleinden. Volgens een rapport van kapitein Gissing, worden jaarlijks

---

tempoe mi tabata den opulencia; mi a pidi Dios di derramá Su venganza riba mi, si ta cos mi no vinga mi mes...... Ma Dios a bini, Su ora a yegá i El a castigá mi terriblemente. Mi a mira lamar laba toer mi propiedadnan bai i candela a caba koe lo ke por a sobra mi. Mi jioenan a ruiná mi, mi esposa a abandoná mi; mi ta maldicioná di Dios i di hende"........

El a keda un momentoe ketoe i coe su dos manoenan él a tapa su cara, mientras e monhenan na rodiljá a keda temblando ta scuchá palabranan dje estranhero. Un ratico después e enfermo a continuá:

—"Mi no tabatin sosiego ni paz i un forza irresistible tabata jaag mi. Mi a maldicioná Dios i mi próhimo; i e maldición ayí tabata kima mi corazón manera un braza di candela. Di dia i anochi e maldición ayí tabata den mi cordamentoe i riba mi lipnan. E maldición akita mi sonjo anochi; i si pa un momento mi tabata bai na un madoa, anto spantá mi tabata lamanta boela, como si fuera un animal feroz a atacá mi, i mi tabata mira e maldición scirbi coe letter di candela riba toer muraya. ¡Sí, Dios! Dios...... e maldición tabata gebrandmerkt riba mi frenta, i toer hende koe tabata mira mi, tabata huí mi como un obheto di horror, como un criatura koe fierno a vomitá...... Mi mester a pidi limosna; mi a perecé di hamber i di necesidad;—mí, koe un tempoe tabata di más ricoe i di más poderoso di Reyderland........ Mi a sinti morto ta drenta mi i mi a mira abismo di fierno habri mi delanti. E ora ayí mi a lamantá pa mi bai buscá es un, koe mi a maldicioná, pa él pordoná mi i pa mi por moeri na paz. E ora ayí mi mester a mendiga pida pam di nan koe mi a yegá di despreciá, i nan a nengá mi........ Es un koe mi tabata buscá, mi no por a hayéle i ningún hende no kier a bisa mi, oenda él tabata........ Cansá di miseria i moeriendo mi a zak abao na boso porta; ta boso ta esnan di promer riba mundoe koe no a maldicioná mi.."

—"¡ Infeliz !" e superior a gritá sustá; "¿ Com yamá bo? ¿ bo nomber ! ¿ Bo ta anto........"

—"Mi ta Tiddo Winnenghá," e estranhero koe ya ronkilja di morto a drenta, a respondé coe un voz secoe.

I e ronkilja a keda ta yena e kamber i él a haci e Santoe monhenan fiha nan vista coe ansia i spanto riba e cama mortuoria.

—"Mi a maldicioná! i no tin perdón ...." él a bolbé repetí tristemente.

—"¡ Bendito sea Senjor Jesús !" e superior a esclamá coe un voz alegre i él a zak cogé e enfermo braza i zoenchi. "Mi ta Ipma koe bo ta buscá,.... Moeri na paz; nunca mi a maldicioná bo, ma sí, mi a perdoná bo."

Ma ya e enfermo no tabata papiá más. Su ultima forzanan a caba; palidez di morto a cubri su cara, su lipnan a bira blauw i él tabata ronca horriblemente.

E ora ayí e superior a cogé e vela bendita i él a hinkéle den manoe dje moribundo, i como intérprete di Dios, él dici coe atención i coe un tono solemne, ma tierna na mes tempoe.

—"¡ Salí, alma cristiana ! salí dje mundo akí, den nomber di Dios, e Tata todopoderoso koe a criá bo; den nomber di Jesucristo, Jioe di Dios biboe, koe a padecé pa bo; den nomber di Espíritu Santo koe a baha riba bo; den nomber di toer angel i arcángel; den nomber di trono i potestadnan; den nomber di príncipe i podernan; den nomber di patriarca i profetanan; den nomber di santo monhe i eremitanan; den nomber di santa virgen i di toer santoenan di Dios, ¡ Koe awé mes bo sosegá na paz i bo haya un lugar den santo Sion! Pa e mes Jesucristo nos Senjor."

—"¡ Amén?" toer e monhenan a contestá coe un voz sombría.

I ainda un bê más e moribundo a tira un vista di gratitud riba e superior, despues él a keda ta mira e crucificado na pia di su cama, su lipnan a movê en senjal di oración i—él a hala última rosea.

E ora unbê e frater enfermero a reza:

—"¡ Bahá santoenan di Dios! ¡ Bini, angelnan di Senjor! ¡ Ricibi su alma i hibéle na presencia di Altísimo!"

Ma coe lágrima na wowo e superior dici;

—"¡ Roemannan sinja conocé akí manoe castigadora di Dios koe a manda nos di haci bon na nos próhimo; sinja aki awor, koe Dios no ta laga hende bofon di El; i koe maldición koe nos yama riba nos progimo, ta cai riba nos mes. Boso bai lihé den capilja bai implora misericordia divina pa Tiddo desgraciado."

I tristoe e *Miserere* tabata resonando den bóvedanan sucoer dje misa di convento.

Fin

op de markten te Tajourra, Roheita en Beilul, ongeveer 4000 kinderen verhandeld.

Duitschland.— Toen de Keizer zondag-namiddag, 25 Mei, met zijn zwager, den Erfprins van Saksen-Meiningen, te Postdam, naar de aanlegplaats der stoomboot reed in een open rijtuigje met een paard, dat hij zelf bestuurde, werd het dier bij een kruispunt schichtig, ten gevolge waarvan het rijtuig een stoot kreeg. De keizer sprong er uit en viel op den rechterarm, terwijl de Erfprins, die in het rijtuig was blijven zitten, er eenige oogenblikken later mede omviel. Geen van beiden echter scheen gekwetst en men wachtte in eene naburige villa op een ander rijtuig, waarmede men toen naar de boot is gereden, aan boord waarvan nog het voorgenomen tochtje naar het Pauwen-eiland werd gemaakt. Later echter kwamen de naweeën. Het bleek, dat de Keizer eene verwringing aan den rechtervoet had beloopen, die eene bloeduitstorting van eenigen omvang en vervolgens eene zwelling ten gevolge had, waardoor Z. M. maandag verhinderd was, het stichtingsfeest van het infanterie-instructie-bataljon bij te wonen.

Volgens de *Reichs-Anz.*, neemt de genezing van den verstuikten voet des Keizers een normaal verloop.

— De Keizer moet zeer ontstemd wezen over hetgeen Bismarck in de laatste dagen tegenover vreemde journalisten over zijn ontslag, enz. heeft losgelaten. Daaraan schrijft men het vriendelijk briefje toe, dat Molkte, wegens zijne immer loyale houding bij de verdediging der legerwet, mocht ontvangen. Ook wordt aan den Keizer ten aanzien van zijn ouden dienaar het grievend-vergoelijkend woord toegeschreven: " Hij moest eene terechtwijzing hebben....of nog liever: een oppasser!"

— Het gerucht wil, dat Bismarck met zijne vrouw reeds half Juni naar Engeland gaat (bij de lords Roseberry en Londondery], en dat hij de reis zal maken over Nederland. Men zegt ook dat hij, in het najaar den Paus zal bezoeken.

— Rickert (van de vrijzinnige partij in den rijksdag) heeft bij de commissie voor de legerwet een amendement ingediend, waarvan de strekking is, om de actieve sterkte van het leger op voet van vrede voortaan jaarlijks bij de begrooting vast te stellen. Tot dusverre geschiedde de vaststelling bij eene bijzondere wet telkens voor zeven jaren.

— Dat de regeering voorgoed heeft afgezien van de indiening eener nieuwe socialistenwet, maakt men o. a. op uit het feit, dat de kleine staat van beleg voor Leipzig, waar die op 28 Juni ophoudt van kracht te zijn, niet zal worden vernieuwd.

— Prins Löwenstein, president van het cath. congres, dat te Muchen gehouden zoude worden, deelt mede, dat thans, bukkende voor het koninklijke gezag, doch geenzins uit vrees voor de mogelijke gevolgen, besloten is, het congres te doen bijeenkomen in eene der steden van de Rijnprovinciën.

— De *Post* bevat een dreigend artikel tegen Rusland. Er zal een dag komen, dus heette het in dit artikel, waarop men zich zal afvragen, wie voortdurend den vrede in Europa bedreigt, en op dien dag zal het niet moeilijk vallen te bewijzen, dat Rusland alleen de schuldige is. In tegenstelling met dezen strengen toon in de *Post*, wordt verzekerd, dat keizer Wilhelm dit jaar opnieuw een bezoek zal brengen aan het Russisch Hof, en dat de nieuwe rijkskanselier den Monarch op die reis zal vergezellen.

— Prins Wilhelm van Saksen-Weimar, luitenant van het 11e reg. huzaren, is failliet verklaard. Zijne schulden, voortkomende uit verliezen bij het spel, bedragen 243,000 mark. De Prins zal van de kaders van het leger geschrapt worden. De Groothertog van Saksen - Weimar heeft hem reeds bevolen, Dusseldorf te verlaten.

Amerika. — De *New York Herald* maakt melding van een samenspanning, om Beneden - Californië van den Mexicaanschen Staat los te maken, tot de vorming van eene zelfstandige republiek, die later bij Noord-Amerika zou worden ingelijfd. De zaak moet uitgaan van Engelsche kapitalisten, die 100,000 dollars hebben bijeengebracht, waarvoor reeds wapenen op groote schaal aangekocht zijn. Het hoofdkwartier der samenzweerders was San Diego: het plan bestond 1 *Aug.* met een gewapende troep op te rukken, Enseñada te bezetten, de republiek uitroepen en eene voorloopige regeering te vormen.

Volgens den *Herald*, had het Mexicaansche gouvernement de regeering der Vereenigde Staten gewaarschuwd, en haar omtrent het complot een zakelijk bericht gezonden. Daarop had de regeering der Unie den bevelhebber te Sandigo, versterkingen toegezonden met bevel elke gewapende expeditie naar Beneden-Californie te beletten of te ontwapenen. Tevens kreeg de kruiser "Charleston" bevel om de kustlijn te bewaken en met de landmacht samen te werken, terwijl aan de Staats-ambtenaren in Californië werd voorgeschreven, maatregelen te nemen, om de deelnemers der zamenzwering te arresteeren.

—De Hertog Connaught een zoon der Koningin van Engeland, wordt in Canada door een groot deel der bevolking met koele terughouding ontvangen. Te Montreal ging men zelfs verder; daar weigerden de schutterij-regimenten, welke uit afstammelingen der oude Fransche bewoners van Canada bestaan, deel te nemen aan eene parade, die ter eere van den Hertog gehouden werd.

Engeland. — Lord Salisbury heeft donderdagavond 29 *Mei*, bij een feestmaal, hem door het Londensche lakenkoopersgild aangeboden in eene toespraak geantwoord op Stanley's beschuldiging, dat de Britsche regeering niet behoorlijk voor Engelands belangen in Afrika wist te waken. De eerste minister zou, naar hij zeide, de bewering van Stanley onbesproken laten als deze een gewoon particulier was; maar de eigenaardige positie van den beroemden reiziger kon doen gelooven, dat hij ingewijd was in de geheime onderhandelingen tusschen Engeland en Duitschland; dat is zoo niet. Stanley kan niet weten, of de regeering een van hare rechten aan de Oostkust van Afrika heeft opgeofferd. Hij kan daar niets van weten, om de eenvoudige reden, dat er nog niets is beslist. De premier acht het daarom raadzaam, dat men met het vormen van een oordeel wachte tot men stelliger bewijzen heeft dan de beweringen van Stanley. Ter zelfder tijd ongeveer, dat Salisbury deze verklaringen aflegde, hield Stanley in Devonshire club eene nieuwe redevoering over de noodzakelijkheid voor Engeland, om Duitschlands doordringen in Oost-Afrika niet werkeloos aan te zien.

The Times bevat een uitvoerig artikel van den grooten reiziger, waarin deze, in antwoord op Salisbury's jongste redevoering, schrijft, dat hij geen eigenbelang heeft bij Afrika; maar de belangen bepleit van de aandeelhouders der Britsche Oost-Afrikaansche Compagnie. Stanley beschouwt de door Duitschland in Oost-Afrika verkregen concessiën als Engelsche misslagen; maar deze zijn nu feiten geworden, waarin geene verandering meer kan worden gebracht. Het is thans hoog tijd, dat aan Duitschland verder niets worde afgestaan; anders wordt de stelling der Britsche Oost-Afrikaansche Compagnie, onhoudbaar, en gaat haar geld verloren. Het beleid van Engeland ten aanzien van Afrika was tot dusver al te veel een toegeven aan de zucht, om Duitschland te vriend te houden. Stanley wil geen geschil met Duitschland; maar Duitschland moet worden gehouden binnen de grenzen van het gebied, zooals die in 1886 in gemeen overleg zijn vastgesteld.

Frankrijk.— De regeering heeft besloten, eenige geneesheeren onder welke ook officieren van gezondheid, naar het aanstaande geneeskundig congres te Berlijn te zenden, om aldaar deel te nemen de werkzaamheden. Dit besluit heeft een goeden indruk gemaakt; het zal de eerste maal zijn sedert 20 jaren, dat de Fransche geneesheeren bij het Congres te Berlijn verschijnen.

—Het Boulangistisch comité te Parijs, maakt eene nota openbaar, waarin wordt bericht, dat het besloten heeft zich te ontbinden. Het voegt er bij, dat de leden, trouw blijvende aan de zaak der nationale republiek, in de herziening der constitutie den eenigen waarborg zien tot bevestiging eener republiek, toegankelijk voor de gegoede burgers, en in staat de sociale hervormingen tot stand te brengen, die een land als Frankrijk waardig zijn.

Terwijl de Duitsche regeering zich bezig houdt met de legerwet, beoogende uitbreiding van het leger, heeft Camille Dreyfuss te Parijs, eene brochure de wereld ingezonden, getiteld: „De noodzakelijke oorlog, het antwoord van een Franschman aan Bismarck." Dreyfuss beweert, dat Frankrijk dadelijk Duitschland den oorlog moet verklaren. Het is nu eenmaal onvermijdelijk, dat de vrede van Frankfort worde vernietigd, want bij de tegenwoordige regeling der grenzen is Parijs slechts 12 en Berlijn 30 dagmarschen van de Vogezen verwijderd. Sedert 1871 heeft Frankrijk 15.500,000,000 fr. voor het leger uitgegeven, en het kan op dezen weg niet langer voortgaan. Derhalve moet de oorlog verklaard worden. Frankrijk is zeker van Ruslands hulp, en Europa zal het Frankrijk vergeven, dat het den oorlog is begonnen, mits het slechts de overwinning behale.... En hierop is alle kans, want op het oogenblik zijn Frankrijks strijdkrachten sterker dan de Duitsche. „Welaan dus, roept Dreyfuss uit, verklaren wij den oorlog. Voor 2 jaren zou het te vroeg zijn geweest, maar over 2 jaren is het wellicht te laat." Ofschoon de denkbeelden van den Franschen afgevaardigde geen grooten invloed uitoefenen op den Franschen geest, is zijne brochure toch wel te beschouwen als als een beeld van het radicalisme en zijn streven.

NOTICIANAN DI CABEL.

Ricibi dia 22 di Junio.

Paris.—Un diputado lo interpelá gobierno tocanti protectorado di Inglaterra riba Zanzibar, visto koe él ta haya esai na contradicción coe e tratado di 1862.

Londres. — Na un conferencia na Newcastle, Stanley a aprobá e convenio coe Alemannan tocanti África.

Ayera Carnot a recibi na audiencia e embahador di Brasil.

Rei di Dahomey ta pidi Francia, paz.

Nan ta sigurá koe Sultán tin miedoe di un revolución nobo na Turquia.

Blaine a anunciá e lei, koe Mackinley a proponé riba tarifanan di aduana.

Paris.— Na consecuencia dje actitud enérgica di gobierno francés contra e conspiradornan ruso, nan a atacá gobierno duroe den un reunión.

Senado a establecé un lei igualando ehército di reservá coe e activo.

Princesa Helena di Orleans, jioe muhé di conde di Paris lo casa, según nan ta bisa, coe principe Fernando di Austria.

Berlin. — Enemigoenan di Bismarck ta haci nan posible pa Emperador establecé un proceso contra dj'éle. Ma nan ta sigurá, koe Emperador lo no haci esai, pa temor koe Bismarck no publicá secretonan di Estado.

Caprivi a doená di conocé den Cámara koe Bismarck a bai larga toer asuntonan na desorden, di manera koe su sucesor ta hayele den dificultad. El ta suplicá un bon acuerdo den toer partida político, afin di salvá Alemania.

New York.— President Harrison a firmá e lei nobo di aduana.

Fo di Méjico nan ta bisa koe un oficial Iturbidé, descendiente dje emperador Iturbide, ta condená pa ta cerá, pasobra él a publicá un carta contra president Porfirio Diaz.

Ricibi dia 24 di Junio.

Paris.— E comisión pa Canal di Panamá a consehá e accionista i e tenedornan di obligación di dirihí nan na ministro di Justicia.

Nan ta bisa koe tabatin algún nota entre gobiernonan francés i inglés riba e convención den Inglaterra i Alemania. Toer dos gobierno a doena prueba koe nan ta satisfecho.

Gobierno ruso a pasá Sultán un nota, exigiendo pago inmediato di indemnización di guerra.

Londres. — Prensa ta contra nombramiento di coronel Bradfort pa hefe di policía, pa motiboe koe él ta militar.

Madrid. — Estado Santario ta mehor. E epidemia no ta aumentá.

Recibi dia 25 di Junio

Paris.— Den Cámara di Diputadonan, Mr Brisson a puntra ta kiko ta motiboe koe por a haci Zanzibar ta toemá den convención anglo-alemán. Ministro Ribot a respondé koe gobierno tabata alerto, i koe nada lo no socedé sin conocimiento di Francia.

Lo tin promer un conferencia riba e asunto den Salisbury i Washburne i despues lo él ta discutí pa embahador inglés na Paris i pa ministro francés.

Londres.— Tropanan inglés, según nan ta bisa, a sali di Mozambique bai Angola pa nan haci oposición na un ataque di tropanan inglés.

La Haya. — Noticianan fo di portanan libre di Menado na isla Celebes ta bisa koe 13000 trahadó a poné trabao abao.

Recibi ayera.

Paris.—Miembro Brisson a retirá den Cámara di diputadonan su moción riba e cuestion di Zanzibar, después di esplicación doena pa ministro Ribot. El dici koe él ta haya mehor di no trecé e moción na discusión, mientras Francia i Inglaterra ta tratando e asunto ayi diplomáticamente.

Nan ta bisa koe gobiernonan francés i ruso ta di acuerdo coe otro pa oponé nan contra e protectorado inglés riba Zanzibar.

Conferencia telegráfica internacional a rechazá, despues di un conferencia larga, e proposición di Alemania, exigiendo derecho segun importancia di despachonan, di acuerdo coe código conveni.

Martinica.—Candela grandi na Fort de France dia domingo pasá. Perdidanan ta evaluá pa 12 miljón franc, Tabatin 12 persona morto.

New-York.—Noticianan di Panamá ta bisa, koe e representante di Sociedad di Canal a bai Bogotá, despues di a examiná trabaonan di istmo pa él obtené un próroga di gobierno columbiano pa caba Canal.

VERSCHEIDENHEDEN.

Gelijk alle Oostersche potentanten heeft de Perzische vorst een menigte vrouwen van verschillende rangen en de bewoners van Weenen kunnen nu het voorrecht genieten er met eene kennis te maken, met gemalin Ni, namelijk, die de koningin der Koninginnen is. Deze dame is lijdend aan de oogen en zal zich onder behandeling stellen van een Oostenrijksche geneesheer. Haar titel in den harem is: „het juweeltje in de Zon." Omgeven door een stoet hoogwaardigheidsbekleeders, voorafgegaan door vier bruine harem-opzieners en door een aantal Slavinnen, benevens een Française als tolk gevolgd, stapte het pareltje van Nasr-den uit den trein, die beladen was met honderden leeren zakken, waarin de begage stak, en vele reismanden, waaruit de lang halzen en gelakte koppen der flesschen nieuwsgierig rondkeken en den vroolijken Weeners gelegenheid gaven, om op te merken, dat de oude dame niet afkeerig scheen van een kleine versnapering.

Toen Keizer Wilhelm onlangs met eenige adjudanten door de diergaarde

te Berlijn reed, werd hij een twaalftal jongens gewaar, die zich op den weg, dien de keizer moest volgen, verdekt hadden opgesteld.

Drie hadden trommels, de anderen sabels en geweren, en de "commandant" een dikwangige knaap met bloote beenen — droeg een "pickelhaube." Op een verhevenheid was een schildwacht uitgezet, die, toen hij den keizer zag naderen, de wacht in het geweer riep, waarna door de knapen, geheel volgens de regelen van de kunst, het geweer geschouderd en daarna gepresenteerd werd, terwijl de tamboers het koninklijk saluut sloegen. De keizer groette de "Wacht" even deftig en minzaam, alsof hij voorbij zijn gardecorps reed, terwijl hij vervoerd tot zijn volgelingen zeide: "Lieb Vaderland, magst ruhig sein." Toen wendde hij zich tot de jongens, die onbeweeglijk waren blijven staan, en zeide tot hen:"

Dankje, jongens, thans heb ik geen geld in de mijn zak, maar kom naar het paleis, daar zal ik je wat geven,"

Zoo gemeld wordt, moet de keizer van plan zijn, de jongens in een militaire academie te doen opnemen.

Door de beroemde Zangeres Patti is tegen den eigenaar van een phonograaf een rechtsvervolging ingesteld, teneinde deze te beletten, voorstellingen met zijn toestel te geven, dat liederen herhaalt, die door de Zangeres op Concerten te San Francisco werden gezongen. De eigenaar wilde met zijn toestel een "kunstreis" door de vereenigde staten maken, waarop Patti zingen zou, zonder dat zij er zelf bij tegenwoordig was — waartegen Patti zich met kracht verzet.

Doch dit is niet de eerste maal, dat de phonograaf aanleiding tot een proces geeft. In Europa is de rechterlijke macht van oordeel, dat, evenmin als men iemand zonder diens toestemming mag photografeeren, men evenmin diens stem mag phonografeeren. Wat de Amerikaansche geleerden er, over zeggen zullen, is nog niet bekend.

Een gelukkig land waar geen Faillieten zijn zoo als in China. In het hemelsch rijk is geen enkel faillissement meer geweest sedert omtrent duizend jaren. Dezen voorspoedigen toestand schrijft men, niet ten onrechte, aan het volgende toe:

Onder de regeering van Keizer Hu-Flung, werd een edict uitgegeven volgens hetwelk ingeval van faillissement, de voorzitter, de kassier en de directeur der financieele onderneming met den dood gestraft werden, en hunne hoofden op pieken langs de straten tentoongesteld moesten worden.

Hoewel men sedert eeuwen deze wet niet heeft behoeven toe te passen, werd zij toch nimmer afgeschaft. Werd dergelijke wet ook op meer plaatsen in practijk gebracht, dan zoude het getal financieele rampen waarover men tegenwoordig zoo dikwijls hoort, aanmerkelijk verminderen.

ADVERTENTIEN.